

sestava, ki obdeluje za svojega gospodarja vino-grafo. Za to delo dobi plačilo deloma v denarju in deloma v naturalijah. Pri nas imamo zastarel viničarski red. Imamo viničarje, ki služijo gospodarjem, ki žive v mestih in trgih, da celo izven naše države, in ravno tisti viničarji so uboga raja, ki ne dobi ne dovolj živeža, nima ne sredstev, da bi svojo deco, ženo in sebe odela s pošteno obleko. Naš viničarski red je tako zastarel, da je treba novega. Jaz se samo čudim, da se je oni začasni viničarski red, ki so ga lansko leto izdelale in predložile organizacije viničarjev in vinogradnikov, torej strokovne organizacije, kjer ni bilo nobene politike zraven, v Beogradu zavrgel in je izginil v miznici g. ministra Pucelja. Viničarji zamažajo čaka-jo, da dobi to, kar potrebujejo, da bi si mogli svoje življenje urediti tako, kot je to vredno človeka. Vinogradniki sami uvidevajo, da je treba ta zastareli viničarski red predeleti, da se mora dati viničarjem, ki so po veliki večini pridni in dobri ljudje, možnost, da pošteno žive. Zakonotvorci bi se morali, če ni iz naših krajev, o tem informirati in bi moral v zakonski predlog vzeti tudi to točko, kar ni nemogoče, da bi pozneje, v teku enega meseca, kakor to določa nek paragraf, izdelala oblastna skupščina toliko važnih zakonov. Da bi pa vsak zakon šel pred narodno skupščino, tega ni treba, ker tu viničarjev ne poznata, ker nimajo tega stanu, vsaj v taki meri ne kakor pri nas v Sloveniji.

Poselski red.

Nadalje ni tukaj nobene določbe, ki bi dala kako podlago za novi poselski red. O tem ne bom obširno govoril, povdarjam samo, da bi bilo prav potrebno, da bi se dala dobra, moderna podlaga za načrt poselskega reda.

Stavbni in obrtni red.

Prav posebno pa zadane našega kmeta stavbni in obrtni red. Opozarjam samo na to, kar bo do govoru vsem gospodom iz Slovenije znano, da pri nas kmeta, ki sam ometa dimnik in ne pokliče kakega dimnikarja ter ga potem dimnikar ovadi, politična oblast navadno obsodi na veliko denarno globo. Pri nas n. pr. v ljubljanskem, mariborskem in tudi drugih okrajih se dan za dnem dogajajo take stvari, da okrajna glavarstva obsodijo kmete le samo radi tega, ker sami ometajo dimnike v svojih hišah in to vse samo radi zastarelega obrtnega reda. Treba bi bilo novega, ki bo odgovarjal i obrtnikom, kajti poštene obrtniki sami izjavljajo, da ne morejo hoditi v oddaljene kraje v hribe in vsak mesec ometati dimnikov. Kmetje pa tudi nimajo toliko denarja, da bi mogli plačevati drage mestne dimnikarske

Stavbni red se pa mora izpremeniti tudi še v drugih ozirih. Treba bi bilo, da nam da zakonotvorci dobra določila, ki bodo odgovarjala vsem zahtevam našega kmeta. Če danes pri nas napravi domači tesar kmet nov plot ali mu popravi domači sviniak ali kako drugo gospodarsko stvar pri hiši, pa nima mojstrske pravice, ga mestni ali trški mojster ovadi, in politična oblast obsodi dotičnega kmeta. Zgodilo so se slučaj, da je bil kmet kaznovan za 1000-3000 K globo samo radi tega, ker mu je domačin, njegov sose, ki nima obrtne pravice, popravil plot, sviniak ali kaj drugega.

Treba je, da se naš obrtni in stavbni red v tem oziru izpremeni in sicer tako, da kmetu ne bo treba, da bi za vsako stvar, za vsako malo popravo pošiljal po mojstra v mesto.

Zadružništvo.

V tem zakonskem predlogu o oblastni in srezki samoupravi manjkajo tudi jasna določila o zadružništvu. Zadružništvo je kardinalna programna točka našega kmeta, delavca in obrtnika. Dandanes sredi veste, o tem ni treba tu obširno govoriti,

da more kmetško, delavsko in obrtno ljudstvo edino tedaj napredovati, če ima dobro razvito zadružništvo. Treba bi bilo tu imeti zadružne zbornice, kjer bi bile združene vse vrste zadrug: kmetške, obrtne, uradniške itd., da bi si medsebojno pomagale. Treba bi bilo v okviru zakona vsaj nekaj smernic, za ono, kar je potrebno, da bi se naše zadružništvo kolikor mogoče izpopolnilo.

Kdo je kriv trpljenja naših rekrutov?

Dr. Korošec je s poslanci Jugoslovanskega kluba in raznimi drugimi manjšinskimi klubi v narodni skupščini vložil obtožbo proti bivšemu vojnomu ministru generalu Zečeviću, kateri je z vpoklicem rekrutov ob Božiču leta 1921 zakrivil, da je okoli 300 naših sinov umrlo in 6000 obolelo vsled mraza in pomanjkanja.

General Zečević je kriv smrti in obolevnosti teh žrtev, ker je vpoklical rekrute v najhujši zimi in ne preskrbel ne kuriva za transportne vagona, ne obleke ne obuvala, ne slame, ne tople hrane. General Zečević bi naj bil pustil rekrute v domačih garnizijah in vse nesreče bi bile izostale.

V narodni skupščini v Beogradu se je zadnje dni preteklega tedna vršila razprava o naši obtožbi proti Zečeviću. In kaj se je tukaj dogajalo. Edini branilci naših trpinov, naših vojakov so bili poslanci opozicije, predvsem poslanci Jugoslovanskega kluba. Stranke vladne skupine, posebno srbski radikali so branili Zečevića na vse pretege. Naši demokrati in samostojni pa si niso upali odpreti usta v obrambo trpečih naših sinov. Tu je bila prilika, da se pokažejo vsi oni, kateri se hlinijo prijatelje našim mladeničem. Tiho so sedeli kot vladinovci in si proti Srbijancem niso niti upali odpreti usta. Drofenik, Mermolja, Urek in vsi kranjski samostojneži so ta dan delali tlako vladi in niso imeli srca za one, ki trpijo.

Naši poslanci so s predlogom obtožbe proti krivcu generalu Zečeviću zadeli Srbijance v živo. Po cele dneve so se posamezni vladni klubi posvetovali, se kregali med seboj, vlada je imela dolgotrajne seje, beograjsko časopisje je bilo razburjeno, i razjarjeni so bili vladinovci. Na dan glasovanja, v soboto, 1. aprila dopoldne je bilo v zbornici živo, kakor v mravljišču. Vladinovci so tekali sem in tje. Po skritih sobah so se vršile barantije.

Vojni minister general Vasić je skušal braniti Zečevića, a ni imel sreče. Govoril je o Napoleonu, o potrebi, da se strogo postopa itd. Naši poslanci so mu vikali in burno odgovarjali. Iz naših klopi so se slišali klici: »300 nedolžnih mrtvih žrtev!«, »6000 od mraza in gladu obolelih ječ!«. Burni so bili prizori; ko bi vi mladeniči in moške v Sloveniji to videli...

Sam ministrski predsednik Pašić je prišel Zečeviću na pomoč. Izjavil je, da bo vlada sklicala posvetovalni zbor in bo krivce poklicala na račun. Vlada je predlagala, da se Zečevića ne postavi pred sodišče, ampak se preide preko tega na dnevni red. Za vlado je glasovalo 148 poslancev, proti pa 73, torej ena tretjina.

Iz strahu pred izgubo vladnih korit so glasovali proti obsodbi generala Zečevića: demokrati, radikali, del muslimanov in samostojni. Vsem tem ni mar za nesrečne žrtve.

Prvi april 1922 v Beogradu, je bil dan žalosti za nas, ki čutimo z najboljšimi sinovi slovenskega in hrvatskega ljudstva.

Naši poslanci dr. Korošec, dr. Simrak, Žebot in drugovi so klicali: »Sramota! Skandal! Vi odoobravate, da je po Zečeviću krivdi poginilo nad 300 nedolžnih žrtev! Evropski škandal!« Vladinovci so srepro gledali in poslušali svojo obtožbo.

Slepi in gluhi so...

O pticu noju se pripoveduje, da tedaj, kadar mu preti kaka nevarnost, kateri ne more uiti, vtakne svojo glavo v grm, da ne vidi nevarnosti. Ko vtakne svoj kljun do vratu v gosti grm, smatra, da ga nasprotnik ne vidi. Isto in še bolj žalostno vlogo igra minister Pucelj z njegovo Samostojno. Ljudstvo ga je obsodilo v Slov. Bistrici, v Kranju na Gorenjskem, v St. Janžu na Dolenjskem, v St. Lenartu v Slov. gor. in številnih drugih krajih. A Pucelj, Mermolja in njuni koritniki-kolegi so slepi in gluhi. Narod jih ne mara več, ljudstvu so se odprle oči, na

gim poskakali v jama in grebli s prsti po zemlji. Morgan je našel zlat. Gineja je bila. Od roke do roke je šla, vsak jo je hotel videti.

„Gineja!“ je vpil George in jo moel Johnu Silverju. „To je torej tistih tvojih sedemsto tisoč fantov?“

„Le iščite, fantje!“ je odgovoril John Silver s hladnokrvno prezirnostjo. „Ne čudil bi se, ako najdete še par želodov v jami!“

„Želodov?“ je kričal George. „Ali ga čujete! — Povem vam, njemu je bilo dobro znano — kaj bomo našli tukaj! — Le pogledjte, na obrazu — mu stoji zapisano!“

„Ei George! Se spet vdinjaš za kapitana —? Zares, prav podjete fant si!“

Tonot pa so bili uporniki na strani svojega govornika. Lezli so iz jame in divje so naju gledali. — Eno pa je bilo pri tem dobro za naju, — vsi so se spravili na drugo stran jame.

Tu smo torej stali, na eni strani pet upornikov, na drugi pa midva s Silverjem. — Nobena stranka si ni upala prva začeti.

Silver se ni genil. Ravno je stal ob svoji bergli, pozorno jih je gledal, hladno in pogumno, kakršnen je bil vedno v skrajni nevarnosti.

Končno je zasodil George, da bo z nagovorom najbolje rešil usodni položaj.

„Tovariši“, je dejal, „samo dva sta proti nam petim! Eden je tale šepavi Silver, ki nas je pripeljal semkaj in zvodil za nos, drugi pa tistile — mladič Jaz mislim, da —.“

shodih jih ne marajo, celo pretepsti, linčati jih hočejo. — Ako ne bi naši voditelji med narodom zadrževali ljudsko nevoljo, narod bi sam sodil samostojne zapeljivce.

Najlepše pa je to, da farbajo slabostjo po časopisju sami sebe in čitatele. Pomagajo jim demokrati z vsem svojim časopisjem. Dasiravno so bili na vseh gorej navedenih in še drugih shodih samostojni obsojeni od ljudstva samega, vendar se skušajo s poročili o »sijajno« uspelih shodih slepiti one, koji se niso udeležili Puceljvih, Mermoljevih in Drofenikovih shodov.

Slepi in gluhi so pa tudi pristaši Samostojne. Vsako dete zna, da je sedanja vlada zakrivila nešteto gorja celokupnemu ljudstvu naše domovine, prav posebej pa še naše Slovenije. Vprašamo samo:

1. Ali se je slovenskim in hrvatskim mladeničem go-dilo kedaj huje, kot se jim godi pod sedanjo vlado, v kateri sedi samostojnež Pucelj?

2. Ali smo imeli kedaj v naši domovini tako grozne davke, take in druga bremena, kot jih mora plačevati danes kmet, delavec, obrtnik in drugo ljudstvo?

3. Ali smo v naši domovini imeli kedaj toliko nereda, toliko krivic, kot se jih dogaja danes?

4. Ali je stala naša valuta (denarna vrednost) kedaj tako nizko, kot stoji danes?

5. Smo li imeli kedaj tako neznosno draginjo, kakoršna vlada danes po vseh delih Jugoslavije?

6. Ali imamo državo na svetu, koja bi bila pri vseh sosedih radi njene sedanje slabe vlade tako neprijljuba, na, kakor je ravno naša?

7. Ali imamo vlado na naši zemlji, katera bi razmetavala milijone in milijarde za gledališča, za razbijače, za Wranglovce in za politične agitatorje in za številnih drugih nepotreb?

Vi zapeljani, vi slepi in gluhi, vi zakrknjeni, izberite si sami odgovor na ta resna vprašanja.

Pisec teh vrstic dodaje samo še to:

Samostojna kmetijska stranka sedi s svojim Puceljem v sedanji beograjski vladi. Samostojna in Pucelj ter vsi poslanci te pogubonosne stranke v Beogradu drviijo čez drn in strn s Srbijanci, a v Sloveniji slepijo naše ljudstvo. Gluhi in slepi, pomislite vse to!

Poštene može sramotijo.

Shod Samostojne pri Sv. Lenartu v Slov. gor. je samostojnim in demokratom tako zmešal možgane, da sedaj psujejo po svojih listih naše može. Tako n. pr. psuje mariborski »Tabor«, glesilo demokratskih advokatov in verižnikov odličnega Slovenca, gospoda Josipa Ketiš od Sv. Jakoba v Slov. gor. za bivšega »štajercijanca«. In vsi, ki poznamo gospoda Ketiša, vemo, da je gospod Ketiš zvest narodnjak že od svoje rane mladosti. Že, ko je šoli odrastel in do danes je stal v prvih vrstah narodnih boriteljev. V težkih in burnih bojih za posamezne občine v Slov. gor., v bojih za mariborski okrajni zastop, v delu za probudo naroda je gospod Ketiš stal trdno in neomahljivo. In tega iskrenega narodnjaka si je drznil minister Pucelj v St. Lenartu psovati z nemškutarjem, a v mariborski »Tabor« je napisal tajnik Samostojne o Ketišu, da je »štajercijanec«. Ali vas ni sram, vi samostojni častikradeži? Med svojimi udeleženci v St. Lenartu ste imeli dunajskega romarja Hojniga iz Pesnice, zagrizence Lojzeka Gornika, Ferka, Haslna, Schütza. Vsi ti so bili najhujši pijonirji za Veliko Germanijo, predsedniki in člani podružnic »Südmarke, Schulvereine«, ter drugih velenemskih društev. In vse te može smatrajo Pucelj in njegova samostojna družba za največje Jugoslovane!

Mi ne bi zapisali teh vrst, a pokazati hočemo vsem poštenim možem, kako grdo lažejo in psujejo slabostjo od Pucelja pa doli do Mermolje. Sodite sami, in izrecite svojo obsodbo!

Proti zvišanju davkov.

so doslej Jugoslovanskemu klubu potom tajništva SLS v Celju poslale protest: občina Staritr, Kmetške zveze: St. Andraž pri Velenju, Bele vode, Nazaret-Kokarje, Slivnica pri Celju, Laško, Vojnik in Ljubno. Omenjene KZ so s svojim protestom združile še druge zahteve: da slovensko vojaštvo služi skrajšan rok v Sloveniji; da se s Slovenskimi vojaki dostojno ravna, da dobivajo zadostne in dobre hrane in obleke; da imajo priliko za dopust in brezplačno vožnjo po železnici, da se jim dovoli čitanje slovenskih listov in knjig ter da nikdo ne žali njih verskega prepričanja; da se za zdravstveno stanje vojakov bolje skrbi in da v Srbiji oboleli vojaki pridejo v oskrbo v ljubljansko bolnišnico! KZ Nazaret-Kokarje še posebej poziva ministra za poljedelstvo; da naj obrača več pozornosti na živinorejo. Pred vsem se je izkazala potreba, spremeniti ali nadomestiti plemensko živino z novo ozir, druge pasme plemenom. To potrebo čuti zelo gornjegrajski okraj, kjer že več desetletij obstoji eno in isto plemo goveje živine. Sol za živino naj se uvaža brez carine. — Protestiraju tudi proti nameravani strankarski razdelitvi državne podpore, po receptu dr. Zerjaya, ki je namenjena ravnejšim okrajem v Sloveniji. Dalje proti sklepu Višjega šolskega sveta, da se ukinejo šolske mashe in stopi veronauk med vsemi šolskimi predmeti na zadnje mesto! Ker ležijo vsa ogromna šolska bremena na ramah davkoplačevalcev-kmetov in delavcev, naj imajo oni tudi pri pouku svojega otroka odločilno besedo! KZ na Ljubnem še posebej v svojem protestu zahteva, da se lovski zakon v toliko spremeniti, da bo vsak vsak posestnik na svojem zemljišču streljati zajce, če mu delajo škodo. Dolek na vozove na vzmetih se naj ukine! Slednjič zahtevajo vse KZ nove volitve!

Nekaj odgovora.

Kakor sem zvedel, je g. minister Pucelj v St. Lenartu na shodu govoril o prodaji živine, ki jo je naša država prejela od Nemčije kot vojno odškodnino. Trdil je, da sem jaz v zbornici v svoji interpelaciji zaradi prodaje te živine pod roko rekel, da g. ministra ne zadane nobena krivda. Ko se s to neresnico begajo ljudje, zato moramo to stvar pojasniti še v »Slov. Gospodarju«.

Jaz sem v svojem govoru v zbornici povdarjal, da obstoji glede prodaje živine krivda in da

In tudi midva sva obstala kakor ukopana —.

Obsežna jama je zijala pred nami, njeni robovi so se že usuli in trava e že poganjala na dnu. Zlomljena lopata in deske razbitih zabojev so ležale naokrog —.

Zaklada ni bilo več —.

XXXIII.

Kakor bi bil grom udaril vanje, tako so stali uporniki krog prazne jame —.

Edini Silver se je mahoma streznil.

Pred par trenutki so se bile vse njegove misli obrnjene na zaklad, za zlato je bil pripravljen na nova izdajstva, na nove hudobije — pa v hipu je bilo vse to kakor izbrisano, potlačil je svoje razočaranje, zbral svoje misli in se preden so se zavredli tovariši od usodnega udarca, je že imel pripravljen nov načrt —.

Zu nenavaden človek je bil.

„Jui“, mi je šepnil, „vzemite tole in držite se močno!“

In stisnil mi je svoi nabasani samokres v roko —.

Obletem se je mirno pomaknil na severno plat jame, tako da je prišla med naju in med uporniki. Domenljivo me je pogledal, češ, trenutek je resen!

Cisto prazno me je gledal in nisem si mogel kaj, da mu na bi bil šepnil!

Torej ste iznova izpremenili svoje misli —?“

Ni imel časa, da bi odgovoril.

Kriče in preklinjajoč so uporniki drug za dru-

država za več milijonov dinarjev oškodovana.

Treba je poiskati krivca. Dokler pa se zadeva ne pojasni, nočemo naravnost nikogar dolžiti, tudi g. ministra ne. Sigurno pa je, da je nekdo kriv. Radi tega je treba izvoliti parlamentarno — preiskovalno komisijo, ki bo stvar preiskala ter krivce izsledila. Vsi, ki so s to zadevo oškodovani državo, morajo biti strogo kaznovani, morajo pa tudi državi povrniti vso škodo. Dolžnost gospoda ministra bi bila, da sam podpira ta predlog, ne pa, da išče izhoda iz te zagate na ta način, da je njegov klubov tovariš g. Mermolja predlagal, naj se gre preko tega vprašanja na dnevni red. To se pravi, da se zadeva pokoplje! Zakaj se bo g. minister komisije? Če je nedolžen, bi ravno s to preiskavo pokazal, da hoče krivico popraviti. — Sam bi tako pomagal, poiskati krivce. Ne boče pa krivice popravil, ako bo moj govor po shodih naporno telmačil.

Dodajem še ta račun: G. Pucelj je kot poljedelski minister brez javne licitacije prodal 17.000 glav goveje živine izvoznika družbi „Promessa“, oziroma izvoznikom Pašiču (sinu ministrskega predsednika), milijonarjem Hafnerju in Predoviču 1 kg žive teže te živine na mejni postaji v Nemčiji za 1 dinar t. i. 16 kron. Imenovani izvozniki so prodali to živino v Svico za 1.60 švi carski frank, t. j. za okoli 90—96 jugoslovanskih kron. Razlika med 16 in 90 K znaša nič manj nego 74 K. Izračunate, čitatelji sami, koliko znaša skupni dobiček pri 17.000 glavah, ako tehta 1 vol povprečno 500 kg in če so verižniki zaslužili 74 K pri 1 kg. Kdo je zakrivil, da to živino ni država sama prodala naravnost Svicarjem?

Davorin Krajnc, nar. posl.

Načelna in osebna politika.

Nekaterim ljudem zlasti na deželi se pri besedi „politika“ vzbujajo prav čudni pojmi v glavi. Premnogo jih je, ki govore: vsaka stranka laže... ne vem, komu bi verjel... najbolje je, če vse pustim pri miru. Kadar pa dobiva en plačilni nalog za drugim, se grabi za lase in za suh ter prazni žep ter preklinja tiste, ki ga pritiskajo z neusmiljenim davčnim „šraufom“. Ali mi verjamete, da še premnogi vedno drže s Samostojno stranko, ki pomaga vladi izstiskavati iz kmečkih žepov krvavo pridobljene kronice? Ali je mogoče, da še se najdejo ljudje, ki nasprotujejo Kmetijski zvezi, dasi je znano, da se ravno ta najbolj po robu postavlja krivičnemu izmозgavanju našega ljudstva? Je mogoče, pa tudi resnica je to, da je še dovolj takih zaslepljenčev. Kaj pa je temu vzrok? Premnogokrat takozvana osebna ali vaška politika, ki zapravi in potepta prave načela vsled malenkostnih zakotnih razmer.

V gostilni so se stekli dobrovoljni fantje in sosede. Vsi so sicer drugače dobri ljudje, bili so predpoldne v cerkvi, ter poslušali božjo besedo, pa dobra kapljica jim je navzlic temu zlezla v glavo. Gostilničar miroljuben, pa odločen mož, pristaš SLS pa ne trpi tepeža v svoji hiši ter razgrajča enostavno vrže na cesto. Kaj je bila posledica tega? Ko so bile volitve, so vsi na cesto vrženi utajenci volili ravno nasprotno, kakor gostilničar, ne iz načelnega prepričanja, temveč zaradi malenkostne osebne zadeve.

Ugleden in bogat meščan je pozabil na težave malega kmeta in delavca, ter pristopil k Samostojni. Pridejo obč. volitve: mož ima mnogo sorodnikov, pa so večinoma pri Kmetijski zvezi, z mnogimi je tudi v botrinji in glejte, ker se ne upajo sorodniki zameriti bogatemu bratu ali stricu, potegnejo pri volitvah z njim, ter volijo Samostojno, dasi jim vest očita, da so prodali svoja načela.

V občini je dolga leta županoval dober, ugleden mož, odločen pristaš krščanske stranke. Kakor pri vsakem gospodarstvu, tako pride tudi pri občinskem večkrat do kakga nesoglasja, ki se pa pri občini poravnava z večino oddanih glasov pri glasovanju. Ker je torej pri glasovanju prišel do veljave predlog župana, je začela manjšina proti njemu rovariti, in ko so prišle volitve, so se iz dotičnih nezadovoljencev izvalili pravi pravcati — samostojneži. — Ali so res pristaši tistih samostojnežev, ki nam zdaj nalagajo ogromna bremena? Kaj še? Nikdar niso bili in nikdar ne bodo... Toda, kako to, da so volili z njimi?

Vse zaradi domačih občinskih razmer. Ako bi bil župan samostojnež, bi pa iz nasprotovanja proti njemu vleklj magari s Kmetisko zvezo. Torej zopet pomanjkanje načel, zopet takozvana zakotna ali vaška politika.

Proč z vsemi malenkostmi in osebnimi oziri, kadar se je treba odločiti proti krščanski stranki ali za njo! Če je moj največji osebni nasprotnik pristaš prave krščanske stranke, ne bom radi tega pristopil k taki stranki, ki je njemu nasprotna, češ, da bo še bolj jezen! To ni moško, ampak otročje postopanje. Pa tudi, če bi se bila kedaj stekla, če bi se bila tožila, če bi se bile kake druge težave med nama, kaj me to briga pri volitvi? V Beogradu se presneto malo brigajo, če sva si midva dobra ali ne, — pač pa se tam doli pozna, če je vladala med nami prava sila tisti dan, ko so bile volitve!

Da pa se bodo med našimi volilci utrdila krščanska načela, da bodo ostali značajni tudi v burnih dnevih volilne borbe, k temu je potrebno:

1. Izobrazbe, ki se črpa iz dobrih predavanj, knjig in časopisov.
2. Samozatajevanje, ki človeka varuje nepremišljenih korakov.
3. Ljubezen do splošnosti, ker če sem vnet za splošni blagor, bom tudi sam tega deležen: če pa delam le zase, če hočem le sam z vsemi štirimi stati v koritu, potem delam krivico tistim, ki morajo stradati. Ljubezen do bližnjega je program le krščanskih značajev.

Politični ogled.

KRALJEVINA SHS.

Večina opozicije je zahtevala od vlade in skup-

ščine, da se postavi bivšega vojnega ministra generala Zečevića pred sodni stol radi smrti in obolelosti toliko rekrutov. Generala je vzela pod svojo zaščito roka vladne večine in gospod Zečević gotovo ne bo nikdar obsojen, ampak bodo celo zadevo z večino, ki je slepo vladi vdana, potlačili. Naši poslanci so se zopet pritožili, pri sedanjem vojnem ministru Vasiču, radi slabega postopanja z našim vojaštvom v Nišu. Gospod minister je po stari navadi obljubil preiskavo in odpomoč, ki bo ostala samo obljuba. Na zadnji seji skupščine so bile na dnevnem redu razne interpelacije poslancev. Narodno skupščino bodo ta teden zaključili in poslanci se bodo razšli na velikonočne počitnice. Zastopniki naše države se odpravljajo na mednarodno genovsko konferenco. Med temi zastopniki so sami radikali ter demokrati.

REKA.

Reški fašisti se še vedno trudijo, da preprečijo vrnitev predsednika reške konstituante Zanelle.

BOLGARIJA.

Vlada je zemljoradniška, izhaja torej iz narodne večine, iz delovnih slojev, velekapitalisti in nacionalisti so pa proti njej ter ji nasprotujejo, kjer le mogoče. Ministrski predsednik je pozval vse stranke, da si izberejo svoje zastopnike za konferenco v Genovi, ker hoče, da vse stranke spoznajo položaj in politiko v Evropi in pa da se na evropski konferenci čujejo glasovi vseh bolgarskih strank. Samo komunisti so se odzvali temu povabilu in tako bo Bolgarija zastopana samo po strankah delovnega ljudstva. — Bolgarska je spoznala veliko nevarnost, rusko-carističnega gibanja in sedaj je izdala naredbe, ki bodo Wranglovce prav kmalu odpravile. Vsi ruski oddelki se morajo razorožiti, vsi Rusi so podvrženi bolgarskim postavam, nobeden ne uživa kakih ugodnosti, nobeden ne sme nositi orožja in vsi morajo živeti na lastne stroške, ne smejo pa brez dela pohajkovati. Pri ruski sovjetski vladi bo Bolgarija izposlovala amnestijo za vse caristične vojaške in za druge begunce, ki niso igrali kake posebne politične vloge proti sovjetski Rusiji, in potem bo vse Ruse odpravila domov.

VELESLE IN GENOVSKA KONFERENCA.

Med zavezniki, zlasti med Francijo in Anglijo, še nikdar ni bilo toliko nesporazumljenja kot sedaj tik pred genovsko konferenco. V Franciji kričijo visoki državniki o sili topov in bajonetov, o odločnosti proti Nemčiji in Rusiji, v Angliji pa gledajo na evropski položaj iz sporazumnega in spravljivega stališča. Angleški zunanji politiki bodo sledile tudi druge države, Francijo pa poslušajo še k večjemu v Beogradu, Bukarestu in Varšavi.

— Na vsa ta nasprotstva med politiko nasilja in politiko sporazuma pa gleda Amerika ter se bolj in bolj odmika. V senatu Zedinjenih držav se jasno in odločno govori o tem, da Evropa ni vredna podpore in da je ne dobi poprej, dokler srednjeevropske države ne znižajo svojega vojaštva, ne spravijo v red svojih proračunov in ne nehajo z neprestanim tiskanjem bankovcev.

Ob pogrebu knezoškofa.

Sožalje povodom smrti.

Sv. Oče Pij XI. je po svojem tajniku ob priliki smrti našega knezoškofa poslali stolnemu kapitelju sledečo sožalno brzojavko: »Sveti Oče želi blagopokojnemu školu večni mir. Vam vsem pa podeli apostolski blagoslov kot nositelja nebeške tolažbe.« Nadalje so izrazili svoje sožalje: Kralj Aleksander, minister ver dr. Krstelj, pokrajinski namestnik Ivan Hribar, predsednik oddelka za uk in bogočastje dr. Skaberne, ptujski okr. glavar dr. Pirkmajer, nadškof solnograški dr. Rieder, ljubljanski škof dr. Jeglič, ljubljanski stolni kapitelj, prior križiškega reda p. Val. Učak, dr. Grivec, dekan bogoslovne fakultete v Ljubljani, minoritski samostan v Ptuj, županstvo Konjice in Bezina, dekanjski uradi Kožje in Vuzenica, ravnateljstvo mariborskega moškega učiteljskega, kmetična tovarna v Hrastniku, grof Festetič, grof d'Avernas, dr. Krševan, policijski nadkomisar, mariborski okrajni glavar dr. Lajnsič, polkovnik Dokič, župan Grčar, komanda mariborskega mesta general Plivelič, rodbina Scherbaum, škofijski ordinarijat v Banjaluki, knezoškof celovski dr. Adam Heftler, sibijski škof dr. Mileta, ordinarijat grško-katoliške škofije križevačke, dunajski knezoškof in kardinal dr. Piffl, graški knezoškof dr. Leopold Schuster, dr. J. Roesler, škof v št. Hipolitu na Nižje Avstrijskem, Volbenk Serajnik, generalni vikar in prošt v Dravogradu, župnijski urad Velika Nedelja, finančni ravnatelj v Mariboru, vseučilišni profesor dr. M. Slavič, ki sedaj biva v Rimu, ravnateljstvo drž. vinske in sadjarske šole v Mariboru, mariborska podružnica Jadranske banke, Jugoslovanski klub v Beogradu, kongregacija hčera Božje ljubezni na Dunaju, Klub Čehov v Mariboru, notar dr. Ivo Sorli v Rogatcu, Katoliško gospejno društvo v Mariboru, arhidijakon konjiški, knez Alfred Windischgrätz iz Konjic, okr. glavar dr. Trstenjak in okr. komisar Mahnič iz Konjic, trški župan konjiški Fr. Golgranc, župan konjiške okolice, Bezine in Tepanja, dr. Rudolf kot načelnik konjiškega okrajnega zastopa, konjiški Orel in Kat. izobraževalno društvo itd.

Pogrebne slovesnosti.

Pogrebne slovesnosti našega blagopokojnega nadpastirja so se pričele v ponedeljek dne 3. aprila ob 8. uri zjutraj. Davno pred določeno uro so se začele zbirati pred škofijsko palačo, v stolnici in v frančiškanski cerkvi ter na cestah in ulicah ogromne množice vernikov, ki so prihajali od vseh strani. Duhovščina se je zbrala v stolnici in je od tam odšla v žalnem sprevodu pred škofijo — hišo žalosti. Teslene ostanke rajnega je tu blagoslovil stolni prošt dr. Matek. Krsto so nato prenesli v svečanem sprevodu v stolno cerkev in jo položili na katafalk v sredini cerkve. Prostore okrog krste so zavzeli duhovniki in bogoslovci. Duhovniki so opravili tozadevno predpisane molitve. Vsled silnega navala ljudstva je vojaški kordon zaprl za promet ves Slomškov trg. Proti 10. uri so začele prihajati razne deputacije in uradništvo. V stolnici so bili navzoči: Kot zastopnik našega kralja Aleksandra poveljnik Dravske divizije general Dokič, pokrajinski namestnik Iv. Hribar, načelnik oddelka za uk in bogočastje dr. Skaberne, mariborski okrajni glavar dr. Lajnsič, finančni ravnatelj dr. Josip Povalej, bivši minister Gostinčar, ter člani Jugoslovanskega kluba poslanci Nemanič, Skoberne in Krajnc, župan mariborski Grčar z zastopniki občinskega

sveta, dvorni svetnik Fon, polkovnik Babič ter oficirski zbor, načelnik mariborskega okrajnega zastopa dr. Leskovar, zastopstva tržke občine Konjice, in konjiške okolice, Tepanja, Bezine, načelnik konjiškega okrajnega zastopa dr. Ivan Rudolf, ravnateljstva mariborskih srednjih šol, moške kaznilnice, policije, orožniško poveljstvo, deputacije Krščansko socialne zveze, Orlovské zveze, Slovenske kmečke zveze, itd. Od višjih cerkvenih dostojanstvenikov so bili navzoči škofje: nadškof zagrebški dr. Bauer, škofi: dr. Jeglič iz Ljubljane, škof dr. Karlin iz Ljubljane, škof djakovski dr. Aksamović, graški škof 80 letni starček dr. Schuster, generalni vikar Volbenk Serajnik, graški stolni prošt baron Oer, graški kanonik Hötsch, ljubljanska kanonika Nadrah in Sušnik, opat rajhenburški Epalle, arhidijakon konjiški Fr. Hrastelj, ptujski prošt Jurkovič itd. Slovesno sveto mašo je opravil zagrebški nadškof dr. Bauer, slovesno, jedrnat, srca pretresujočo pridigo pa ljubljanski škof dr. Jeglič. Po slovesnostih v stolnici se je začel premikati veličastni sprevod. Za krizem so korakali učenci šolskih zavodov, Drštvo kat. pomočnikov, Vincencijeva družba, Moška marijanska kongregacija, Cecilijanska družba, Orel, častna vojaška stotinja, vojaška godba, duhovščina, nadškof, škofje in drugi cerkveni dostojanstveniki. Za krsto so pa korakali: Dvorni kaplan Umek, ter sorodniki blagopokojnega cerkvenega kneza med njimi brata Anton Jerovšek iz Nove vasi pri Slov. Bistrici in Franc Napotnik iz Tepanja pri Konjicah, škofov bratranec p. Leopold Napotnik, upravitelj v Svečini, ravnatelj Cirilove tiskarne dr. Anton Jerovšek, župnik Ant. Pučnik od Sv. Petra na Medvedovem selu in Friderik Ratej, kaplan v Zalcu itd. Za temi so sledili generali Dokič, Maister in Plivelič, pokrajinski namestnik Ivan Hribar, skoro polnoštevilni oficirski zbor, zastopniki oblastev, uradov in društev, Gospejno društvo, Solske sestre, Sestre Magdalenke, Tretji red, Dekliška Marijina družba, Krščansko žensko društvo, škofijski uslužbenci ter na tisoče drugih vernikov.

Truplo blagopokojnega našega vladike je bilo položeno ravno pod večno lučjo v frančiškanski cerkvi, kjer čaka splošnega vstajenja. Ob odprtem grobu mu pa mi verniki obljublamo, da se hočemo zvesto ravnanju po naukih, katere nas je učil naš blagopokojni cerkveni knez in mu kličemo: Spavaj sladko! Na veselo svidenje nad zvezdami!

Nasilje v ječah.

Srednjeveške mučnice zopet vstajajo. Človek bi mislil, da so že davno zavrnjene in odpravljene, pa glej, danes v takozvani »demokraciji in napredni« dobi se ti kažejo pri nas pri vsakem političnem procesu, ko pride stvar pred javno sodišče v vsej svoji strahoti.

Imeli smo že par velikih komunističnih procesov, zraven nešteto manjših razprav, nešteto razprav proti pristašem opozicijskih strank, proti hrvaškemu in muslimanskemu življu in vsakokrat so se obtoženci in osumljenci spreminjali v tožitelje nad nasiljem, ki se je nad njimi v ječah in uradih vršilo! — V beograjski ječi »Glavnjača« se že od nekdanj vršijo vsakovrstne grozote. Tudi v nekdanji kraljevini Srbiji so se v njenih celicah in kletah ljudje mučili in ubijali. Nad političnimi nasprotniki raznih oblastnikov se je znašala policija, razni divjaki v policijski in stražarski uniformi so jih mučili, vihteli so bikovke in batine in če jetnik ni nikdar več videl belega dne, se ni dalo dognati, kake smrti je umrl. Se danes se iznašajo v javnost razni zločini, ki so se pred 15 leti vršili v teh ječah in sedanji procesi kažejo, da so se okrutnosti še pomnožile. Po poskusu vidovdanskega atentata v Beogradu je več tisoč ljudi romalo skozi to strašno ječo. Mnogo od njih je še pol leta pozneje na razpravi kazalo pohabljenе ude, odprte rane, izbite zobe, večina pa, če že sama ni bila mučena in tepena, je pa poslušala noči in dneve stok in krik drugih mučenih žrtev.

Zadnje dni marca se je v Prijepolju dovršil proces proti 24 kmetom — muslimanom, ki so bili obdolženi zveze s hajdukom Boškovičem, ki je dolgo ropal in hajdučil po Sandžaku. Sodišče je devet obtožencev obsodilo na dve in triletno ječo, 15 pa popolnoma oprostilo. O obsodbi se tu ne da govoriti, saj je vendar znano, da se dajo paragrafi različno obratovati in da hajduk s svojo močno in dobro oboroženo bando ni mogel imeti ne potrebe ne koristi kake seljaške pomoči.

Bilo, kakor bilo, čudno je, da so mogli sploh koga obsoditi, ko se je na razpravah izkazalo toliko nezakonitosti od strani državnih organov od načelnika pa do stražarja. Obtoženci in celo priče so bili mučeni na nečloveške načine. Krvniki okrožnega načelstva, žandarmerije in ječe tudi ženam niso prizanašali. Tepli in mučili so vse, kar jim je prišlo pod roke. Batine so delili z volovskimi žilami, biči in korobači, v manjših »preiskavah« so pa delili udarce s pestjo in brco, kamor je pač padlo. Nekateri listi so o razpravah prinašali poročila svojih posebnih poročevalcev, ki so si beležili vse izjave ubogih žrtev ter so jih v pristni, priprosti, a strašni obliki tudi prinašali. Človeku, ki to čita, se jeziijo lasje in v strahu se vprašuje: »Kje smo?!«

Eden pravi: »Zobe so mi izbili, življenje so mi prikrasili za 20 let, največ me je bil in mučil kapetan Aleksič, ki mi je tudi hišo zažgal.« — Drugi: »Povedal sem jim, da sem res govoril z Boškovičem. Prišel je, in moral sem z njim govoriti, kaj si hočem, jaz ga ne morem ukrotiti, če ga celo žandarji ne morejo. Gospodje so me pa topli ter vpili: »Priznaj, priznaj, da si ga pogostil s pečenko in potico!« — Kako naj priznam, ko ni res, ko kot siromak teh dobrih stvari nikdar nisem imel.«

Najstrašnejše muke je trpel Mladen Ostojič. V načelnikovi sobi pred samim načelnikom Peruničičem in inspektorjem so ga topli, suvali in nazadnje so mu — igle bodli pod nohte. Priznaj, priznaj! — Kaj naj prizna, ko nič ne ve! — V kleti so ga slekli, privezali na klop in strašno topli z bikovko. Ko so prinesli še neke klešče, da bi ga ščipali po razmesarjenem telesu, je rekel mučeni siromak: »Pustite me, vse priznam, karkoli hočete!« — Krvavega in ranjenega so pustili ležati na tleh, načelnik je pa naročil, naj se skrbi, da nikdo ne izve, če bi izdahnul. Mučeni jetniki so tako »priznavali« eden za drugim, eden je izdržal več bolečin, drugi manj. Na razpravi so celo nekateri srbski žandarji govorili v korist obtožencev, prej jih je bil pa kapetan Aleksič prisilil, da so podpisali lažnjive in krivične zapisnike.

Kje smo in kam pridemo, če stražarji zakonov ne pridejo do pravnega in človečanskega pojmovanja? Vlade